

Juryrapport Zaans Erfgoedprijs 2011

De jury van de Zaans Erfgoedprijs 2011 heeft gemeend een aanmoediging en eervolle vermelding toe te kennen aan Mart Pot.

Pakhuis Hollandia is één van de prachtige Rijksmonumenten aan de Zaanwand in Wormer. Aangewezen als rijksmonument in een tijd dat Industrieel erfgoed en pakhuizen belangrijk werden gevonden. Het pakhuis Hollandia is één van de bijzonderste pakhuizen van de Zaanstreek, bekend vanwege zijn bijzondere draagconstructie van ijzer en hout en natuurlijk de functie als rijstpellerij. Dit pand is de afgelopen jaren gerestaureerd door de Stichting Hollandia onder leiding van Mart Pot. De in de jaren '80 opgerichte Stichting Hollandia heeft zich met de restauratie van Pakhuis Hollandia bezig gehouden. Deze stichting heeft als doelstelling "het vinden van een herbestemming voor de panden en met de daaruit voortkomende exploitatie de panden in de staat van 1910 terug te restaureren." Daarvan kunnen we nu met recht zeggen: dat is gelukt!

Op dit moment heeft de Stichting Hollandia de herbestemming bijna voltooid. Voor het pakhuis zijn verschillende huurders gevonden waardoor er weer inkomsten gegenereerd worden voor verdere restauratie van de nog niet opgepakte onderdelen van het pakhuis. Het vinden van huurders is voor een pakhuis als deze van levensbelang: leegstand is immers verloedering en verloedering betekent verlies van prachtig cultureel erfgoed.

Wat Mart Pot met de restauratie van Hollandia heeft gedaan vindt de jury zeer indrukwekkend. Het pakhuis heeft een zeer prominente aanwezigheid aan de Zaanwand. De jury is van mening dat wanneer dit pakhuis niet in deze zorgvuldige mate was gerestaureerd de Zaanwand in Wormer een mindere internationale allure gehad zou hebben. Door de goede restauratie en herbestemming van het pakhuis is de gehele verschijningsvorm van de Zaanwand sterk verbeterd. Dat is met recht een indrukwekkende prestatie te noemen, die voor een groot deel toe te schrijven is aan Mart Pot.

De winnaar van de Zaans Erfgoedprijs 2011 is Frans Wytema

De jury heeft uit acht voorgedragen kandidaten voor de Zaans Erfgoedprijs 2011 gekozen voor Frans Wytema.

Frans Wytema stond aan de basis van diverse stichtingen zoals Stichting Zaan & Dijk, Stichting Zaanse Pakhuizen en Stichting de Kalverpolder. Daarnaast heeft Frans Wytema de Elout Wyttemastichting - vernoemd naar zijn overleden zoon – opgericht, een stichting die zich inspant om bijzondere, veelal Zaanse houtbouwpanen te restaureren of na demontage elders op te bouwen. Een sprekend voorbeeld hiervan is het gemeentelijk monument uit Assendelft, dat gered is en nu op de Smidslaan in Zaandijk opnieuw is opgebouwd. Daarnaast heeft Frans Wytema in het beschermd stadsgezicht van Zaandijk (de Gortershoek) meerdere monumenten op een bijzondere wijze authentiek gerestaureerd, veelal met gebruik van deels eigen middelen, waardoor het beschermd gezicht een goede en gezonde samenhang houdt en heeft. Tijdens deze restauraties geeft Frans jongeren (aannemers) de kans zich te ontwikkelen en is hij een goede opdrachtgever gebleken.

Frans Wytema is een voorvechter voor het behoud en de restauratie van historische pak- en woonhuizen en is de afgelopen 40 jaar ook bestuurlijk betrokken geweest bij verenigingen en stichtingen die zich inzetten voor cultuurbehoud. Daarvoor treedt hij ook regelmatig op als jurist, zoals enige tijd geleden bij pakhuis Wormerveer, waar het zelfs tot een rechtzaak kwam. Voor veel stichtingen is Frans Wytema aanspreekpunt naar de gemeente Zaanstad. Frans zet zich niet alleen in voor gebouwde monumenten, ook het cultuurhistorisch landschap heeft zijn aandacht, wat tot uiting komt in zijn activiteiten voor de Stichting Kalverpolder.

Naast een behartiger van het Zaanse Erfgoed is Frans ook een liefhebber van klassieke muziek en historische muziekinstrumenten, zoals de piano forte. Een door hem zelf gerestaureerd exemplaar uit zijn verzameling heeft hij beschikbaar gesteld aan het Honig Breethuis in Zaandijk. De aanwezigheid van dit instrument maakt dat de muzieksalon in dit woonhuismuseum uiterlijk zijn naam eer aandoet. Er worden op dit instrument op zondagmiddagen ook geregeld concerten gegeven, die voor de uitstraling van het Honig Breethuis van grote waarde zijn. Frans onderhoudt bovendien contacten met jonge musici en organiseert regelmatig huisconcertjes voor belangstellenden in zijn eigen muziekkamer.

Door de jury wordt Frans Wytema vooral geprezen voor zijn historisch verantwoorde manier van restaureren, gekenmerkt door gevoel voor authenticiteit en oog voor zowel het detail als de ruimtelijke context. Daarnaast waardeert de jury zijn brede cultuurhistorische en culturele interesse en inzet, en zijn oprechte betrokkenheid bij, en kennisoverdracht op, de jongere generatie.